

V čísle 3/65 Sociologického časopisu byla recenze M. Marušiaka o knize polské autorky B. Lobodzińskiej *Manowce małżeństwa i rodziny*. Autorka probírá téma v širokém rozsahu a zabývá se také předmanželským výběrem partnerů. Její zkušenosti z polského prostředí se velmi podstatně shodují s našimi.

V Seznamovací službě v Brně byl proveden výzkum 350 žen ve věku od 18 do 67 let a výzkum 255 mužů ve věku od 20 do 76 let. Věkové rozložení bylo takové:

Ženy:

do 25 roků — 60
do 30 roků — 65
do 35 roků — 57
do 40 roků — 53
do 45 roků — 55
do 50 roků — 17
do 55 roků — 20
do 60 roků — 14
do 67 roků — 9

Muži:

do 25 roků — 23
do 30 roků — 36
do 35 roků — 36
do 40 roků — 43
do 45 roků — 37
do 50 roků — 20
do 55 roků — 24
do 60 roků — 10
do 65 roků — 13
do 76 roků — 13

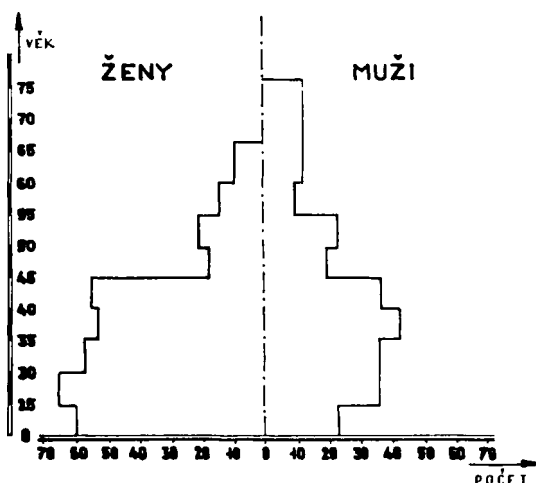
Každý zájemce uvedl své požadavky na partnera, s kterým chce být seznámen. Lobodzińská věnuje pozornost požadavkům hlavně z hlediska věku, vzdělání (základní, střední, vysokoškolské) a stavu (svobodný, vdovec, rozvedený). Jejich rozbor souhlasí výrazně s našimi výsledky, které se — stejně jak uvádí Lobodzińská — mění s věkem, vzděláním a sociálním postavením.

1. 90 % žen do 30 let souhlasí s tím, aby muž byl starší o 10 let, $\frac{1}{5}$ připouští rozdíl i patnácti let. Do 25 let považují ženy za vhodné, aby partner byl starší nejméně o 5 let. Ve 40 letech jsou ženy již méně ochotné mít partnera o 10 let staršího a výrazný zlom nastává v 55 letech, kdy si přejí muže mladšího, stejně starého a připouštějí nejvyšší věkový rozdíl 5 let.

U mužů jsou výsledky právě opačné. Muži do 25 let si přejí dívky stejně staré i starší. Muži od 35 do 45 let jsou sice

Graf 1

Věkové rozložení:

rádi, jsou-li jejich partnerky o hodně mladší, ale netrvají na věkovém rozdílu. Partnerky mladší o 10 a více let si výslovně přejí muži starší než 60 let, ze tří mužů nad 70 let si dva dokonce přáli partnerku mladší o 15 let. Tyto tendence je možno pozorovat hlavně u mužů s vysokoškolským a středním vzděláním, a neobjevují se tak výrazně u mužů se vzděláním základním. I jinak jsou věkové požadavky vázány na osobní situaci (například vdovec s dětmi nikdy nehledá partnerku s velkým věkovým rozdílem).

U mužů a žen se tedy projevuje protichůdná tendence ve věkovém výběru.

2. Plně lze potvrdit výsledky Lobodzińské o požadavcích na vzdělání partnera. Ženy s vysokoškolským vzděláním hledají opět partnera s vysokoškolským vzděláním, výjimečně se vzděláním středním. Ženy se středním vzděláním požadují opět střední nebo vysokoškolské vzdělání u muže, výjimečně připouštějí vzdělání základní. Ženy se základním vzděláním považují za úspěch, je-li jejich partnerem muž se středním vzděláním. Ženy kladou

na inteligenci u muže velký důraz a obvykle stavějí tento požadavek na první místo. Dá se předpokládat, že je zde skrytá tendence po zabezpečení sociálního postavení, ale jistě zde rozhoduje i skutečnost, že žena těžko navazuje vztah k muži, který by nebyl alespoň na stejné inteligenční úrovni — někdy výslovně požaduje úroveň vyšší (častá formulace: „chytřejší než já“).

U mužů je situace poněkud rozdílná. Vysokoškolák netrvá u své partnerky na vysokoškolském vzdělání, někdy výslovně zdůrazňuje, že si přeje ženu se vzděláním středním. Jeden 25letý mládenec to formuloval těmito slovy: „... nemusí být vysokoškolačka. Já bych si nepřál dívku s příliš vyhraněnými zájmy, aby se mohla spíše přizpůsobit mně.“

Muži se středním vzděláním hledají opět partnerku se středním vzděláním, ale připouštějí i vzdělání základní. U ženy s vysokoškolským vzděláním se obávají toho, že by se mohli cítit níže postaveni než ona. Tendence mužů je zde v souladu s přáním žen — muž rád cítí, že je inteligentnější, „chytřejší“ než žena a nesnáší opak.

I u nás platí zkušenosti Lobodzińské, že muži s jakýmkoli vzděláním a v každém věku (rozhodně již od 25 let) zdůrazňují funkci ženy v domácnosti — u vysokoškolaček bývá vyslovována obava, že neumějí vařit.

Určitý rozdíl je patrný u mužů se základním vzděláním. Volí partnerku se stejným vzděláním, ale rádi přijímají i střední vzdělání u ženy. (Pravděpodobně zdůraznění pocitů společenské rovnosti — tyto důvody by bylo třeba blíže zkoumat.)

3. Ze stavu (svobodný, vdovec, rozvedený) je všeobecně příznivě přijímán stav vdovský. Proti rozvedeným jsou u nás stejné výhrady (snad ne tak časté) jako v Polsku: obava z finančních závazků, existence bývalé manželky, nedůvěra, nezavinil-li partner rozvod sám a výjimečně (hlavně na venkově) i důvody náboženské.

Ve středním a vyšším věku bývá někdy i nedůvěra ke svobodným — obava, zda partner nezůstal sám pro nějakou osobní vadu a někdy také strach, bude-li se umět přizpůsobit životu v manželství. Je zajímavé, že tyto výhrady mají někdy i ti,

kterí jsou sami svobodní. Jsou však také případy, kdy starší svobodní lidé chtějí opět jen partnera svobodného (rovnost zkušeností).

Tyto poznatky Lobodzińské můžeme doplnit ještě některými charakteristickými poznatky z našeho výzkumu:

Různý je postoj mužů a žen k dětem. Z 225 žen nad 30 let (73,3 %) 165 uvádí, že partner může mít dítě, pouze 60 (36,3 %) trvalo na tom, aby byl partner bezdětný. U mužů je situace opačná: ze 196 mužů (nad 30 let) (55,1 %) 108 si přálo ženu bezdětnou a ze zbývajících 88 (44,9 %) většina připouštěla jen jedno dítě. Mnohem přirozenější vztah k dětem i jejich počtu mají muži se základním vzděláním. Vysokoškoláci, a zde tato skutečnost platí i pro ženy, chtějí obvykle partnera bezdětného.

Souhrnně je možno říci, že ženy kladou u muže na první místo inteligenci a potom charakterové vlastnosti (upřímný, pravdomluvný, věrný, pozorný). Většinou si přejí muže průbojný, aktivní. Ze vzhledových vlastností zdůrazňují ženy hlavně výšku. Obavy z alkoholu se objevují nejčastěji u žen se základním vzděláním (viz též Lobodzińská). Požadavky materiální bývají otevřeně přiznány jen zřídka.

Muži zdůrazňují mnohem více zjev ženy (postava, barva vlasů). Volí častěji tmavou barvu vlasů než světlou. Ženy, pokud barvu vlasů uvádějí (hlavně v mladším věku), tedy výhradně tmavou.

Všeobecně zdůrazňují muži u žen smysl pro rodinný život. Muži i ženy se středním nebo vysokoškolským vzděláním zdůrazňují přibuznost zájmů — ženy častěji než muži. Velmi často jsou názory na budoucího partnera neujasněné nebo je zájemci nedovedou vyjádřit.

Rozdělení žen a mužů podle vzdělání:

	Ženy	%	Muži	%
Vzdělání základní:	98	28,0	133	52,2
Vzdělání střední	198	56,5	88	34,5
Vzdělání vysokoškolské	54	15,5	34	13,3

Musíme uvážit, že u mužů je v naší republice vysokoškolské vzdělání častější než u žen, a že do základního vzdělání

žen jsou počítány i ženy nad 50 let, u kterých vyšší školní vzdělání bylo výjimkou. Je tedy zřejmé, že ženy s vysokoškolským a středním vzděláním si hledají hůře partnera než ženy se vzděláním základním, a u mužů je tomu naopak. (Ženy s vysokoškolským vzděláním mají zúženou možnost výběru a vyšší požadavky na muže a tím vytvářejí kolem sebe atmosféru určité nepřístupnosti, která opět odrazuje aktivitu mužů).

Mužů z Brna bylo 117, mimobrněnských 138, žen z Brna 200, mimobrněnských 155. Z mimobrněnských bylo z venkova více mužů než žen.

To jsou některé výsledky z výzkumu předmanželské volby partnerů. Tyto poznatky je ovšem nutno rozšířit ještě o další hlediska, rozvést na širší základně a doplnit zkušenostmi z jiného prostředí.